

Fuzeta. Een uniek vissersdorp (samenvatting)

1. Aerial view of Fuzeta in the 1950s. (Source: Arquivo Municipal de Olhão).
2. Houses in Fuzeta, between Rua detrás das Cercas and the shoreline, in 1950s. (Source: Arquitectura Popular em Portugal, 1961)

Dit proefschrift bestudeert de stedenbouwkundige en architectonische evolutie van het vissersdorp Fuzeta, in de Algarve (Portugal). Dit dorp, gesticht door vissers, valt op door zijn regelmatige stedenbouw en anders dan de rest van de stedelijke nederzettingen in de Algarve, met een relatief uniforme woningtypologie van onbekende oorsprong. Dit onderzoek heeft tot doel de stedelijke evolutie van het Fuzeta te analyseren vanaf de eerste nederzettingen tot de huidige stedelijke structuur, en om vanuit een typologisch, formeel en constructief perspectief de huizen met schuine daken (telhados de tesouro) en gewelfde terrassen te bestuderen die deze populaire architectuur kenmerkt.

Het is de opzet om de oorsprong van de stedenbouw en de architectonische kenmerken verder te onderzoeken in vergelijking met andere voorbeelden in de Algarve en in de Europese Middellandse Zee. Gezien het gebrek aan documentatie, publicaties, inventarissen of specifieke werken over het bestudeerde dorp, met uitzondering van enkele algemene referenties van etnografen, geografen en architecten in het verleden die helaas weinig inzicht geven van de chronologie en geschiedenis van de gebouwen of de stedelijk weefsel, is deze studie gebaseerd op archiefonderzoek en met onderzoeken van gebouwen ter plaatse.

3. Aerial view of Fuzeta in 1972. Source: F-38junho1972, CIGeoE/Centro de Informação Geoespacial do Exército.

Los van het gebrek aan informatie, zijn er twee in 1961 gepubliceerde studies die het vermelden waard zijn: "Zona 6." In *Arquitectura Popular em Portugal*. Lisboa: Ordem dos Arquitectos II, 241-359. en "Açoteias de Olhão e telhados de Tavira. Influências Orientais na Arquitectura Urbana." In *Geografia e Civilização*, 66-69. Lisboa: Livros Horizonte.

De primaire bronnen, cartografieën en manuscripten die zijn gebruikt om de stedelijke evolutie te traceren, zijn onder andere afkomstig uit nationale en regionale archieven, namelijk het Nationaal Archief Torre do Tombo, de Nationale Bibliotheek van Portugal, het Districtsarchief van Faro, de Gemeentearchieven van Olhão, Tavira en Vila Real de Santo António, Militair Historisch Archief van het Portugese Leger en het Bureau voor Archeologische Studies van Militaire Techniek.

De onderzoeken van de gebouwen ter plaatse werden uitgevoerd in 133 huizen in Fuzeta en 32 huizen in de steden Zahara de los Atunes, in Spanje, Breil-sur-Roya, in Frankrijk, het eiland Pantelleria, in Italië, en het eiland Thirasia, in Griekenland.

Dit proefschrift is opgedeeld in 5 delen volgens de structuur van het proefschrift: *inleiding*, *hoofdstuk 1 over de stedelijke evolutie van Fuzeta*; *hoofdstuk 2 bestudering van de architectonische typologieën*; *hoofdstuk 3 karakteriseert de constructieve kenmerken van gewelfde terrassen*; *hoofdstuk 4 onderzoek naar de affiniteiten met andere mediterrane gewelfde huizen*; en *conclusie*.

Hoofdstuk 1. Vestiging, verkaveling en verstedelijking

Fuzeta ligt in het oosten van de Algarve, in een vlak gebied dat zich uitstrekt tot aan de voet van een kleine heuvel. Op de westelijke oever van de monding van een riviertje genaamd Ribeira do Tronco (of Rio da Fuzeta), in de buurt van een bevaarbaar kanaal tussen de steden Tavira en Faro, aan de rand van het kweldergebied genaamd Ria Formosa. Het wordt beschermd tegen noordenwinden door de bergen en wordt beïnvloed door de hoge temperaturen en de weinige regenval die Fuzeta zijn mediterrane kenmerken geven (3). De bevoorrechte ligging in de Ria Formosa, vlakbij de Barra da Fuzeta, de enige zeewaterweg naar de volle zee tussen Olhão en Tavira, evenals de nabijheid van de steden Faro en Tavira, maakten dat Fuzeta een strategisch belangrijk punt was. Sinds de 16e eeuw wordt de regio beschermd door wachttorens, waarvan de dichtstbijzijnde zich in het gebied van Bias bevindt, waarvan de verdediging werd versterkt door de fortificatie van Fuzeta, gebouwd in de 17e eeuw (4)

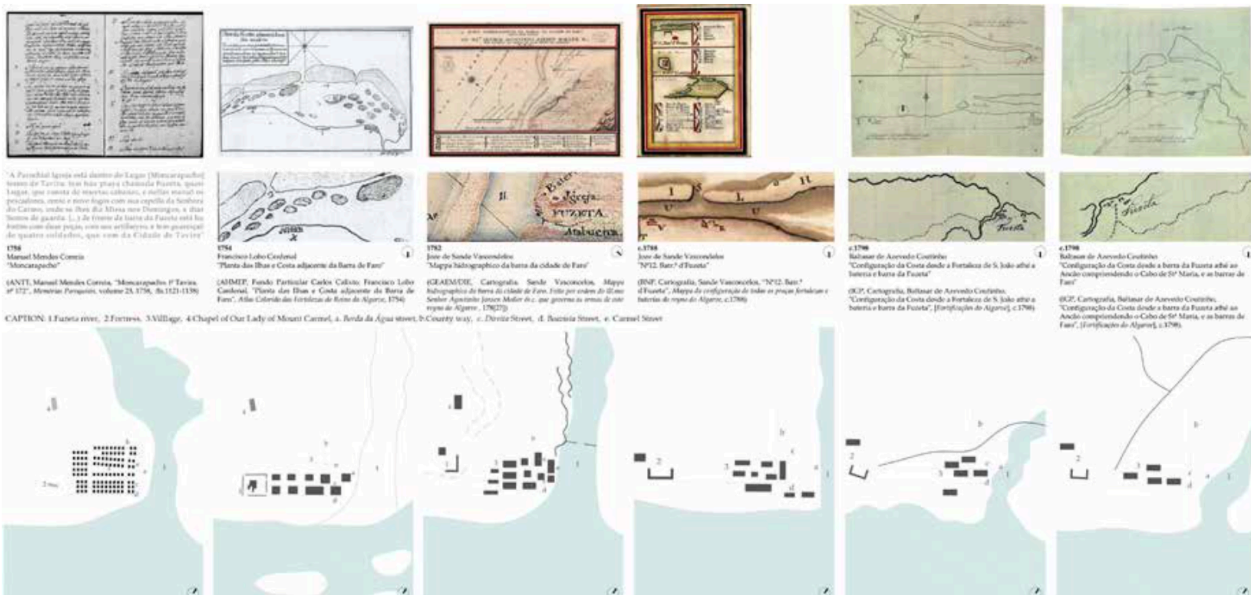
4. Huts in the nearby village of Monte Gordo, in 1773. Source: BAHOP, "Topographic Chart", N° I, 1772-1830, MR14, vol.1, p.121

Volgens de door Fernandes Mascarenhas gevonden documentatie werd het in de tweede helft van de 16e eeuw al als woonplaats beschouwd (5). De urbanisatie van Fuzeta dateert uit de 16e eeuw met de eerste seizoensnederzettingen van de vissers in hutten aan de westkant van de rivier aan de kust, van Fuzeta en die permanent werd vanwege de veiligheidscontext die werd geboden door de bouw van het fort van Fuzeta. De woningen werden opgesteld in parallelle rijen met uitzicht op zee, identiek aan de nederzetting van hutten waargenomen door Leite de Vasconcelos in 1887, met rijen van 15 tot 20 hutten van 6 tot 8 meter diep en 3 tot 5 meter breed (6). Hoewel de meeste gebouwen van het huidige historische centrum zijn gebouwd tussen de 19e eeuw en de eerste helft van de 20e eeuw.

⁴ Vaz, Adérito. 1986. *As Origens da Fuzeta e seu Topónimo*. Olhão: Biblioteca Cultural Olhanense, 8-10.

⁵ Fernandes Mascarenhas, José. 1953. "A origem do topónimo Fuzeta e a sua evolução". Faro: *Jornal Correio do Sul*, September 10, 1953.

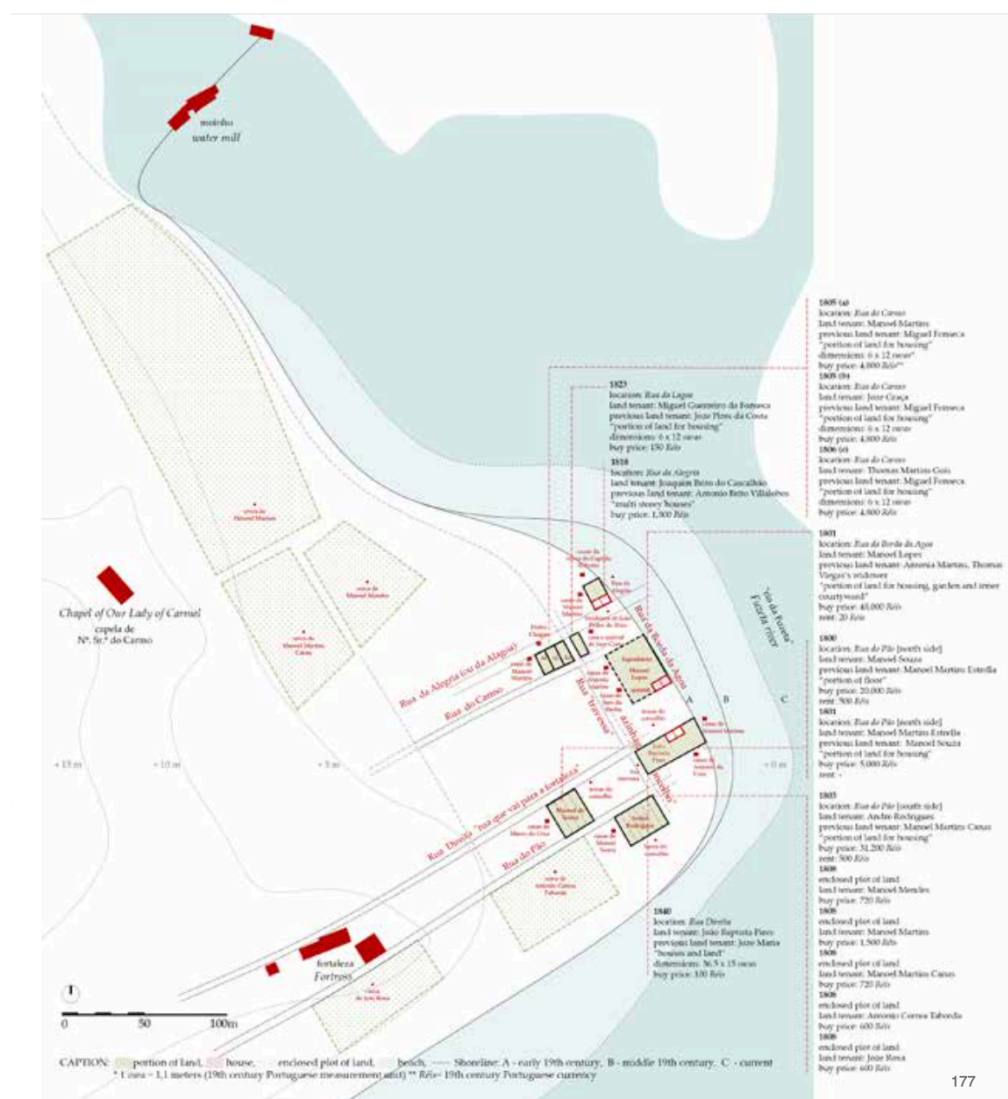
5. Urban morphology studies for Fuzeta reconstitution's plan in middle 18th century according cartographic sources from 18th century. (Author's drawing)

De eerste cartografische afbeeldingen van de nederzetting dateren uit het einde van de 18e eeuw en zijn meestal gemaakt door de koninklijke militaire ingenieurs, Jozé de Sande Vasconcelos en Baltazar de Azevedo Coutinho. Vaak tonen deze cartografieën een uitglijnde nederzetting van gebouwen tussen de westelijke oever van de riviermonding en de Ria Formosa, wat duidt op het bestaan van een zeewaterweg naar de volle zee, een nederzetting voor de verwerking van tonijn en een militaire buitenpost (7) (figuur 5).

Enkele decennia eerder rapporteerden de “Parochie Archieven” van de nabijgelegen parochie van Moncarapacho (8) het bestaan van een vissersnederzetting van hutten op het strand, bestaande uit 109 woningen en de Kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Monte do Carmo, behorende tot de parochie van Moncarapacho tot 1835, waarna Fuzeta de bevoegdheid kreeg om een onafhankelijke parochie op te richten (Figuur 5).

Sinds de eerste nederzetting werden empirische regels gebruikt om de hutten in het landschap te lokaliseren en te ordenen en om de eerste straten naar het fort vast te leggen. De eerste straten – Rua da Boavista, Rua Direita en Rua do Carmo – leiden tot een regelmatig tracé met evenwijdige fronten die uitkijken op zee en loodrecht op de rivier, in noordoost-zuidwestelijke richting, en vormen zo de “Fundamentele Kern”, die de basis vormde voor de stedelijke groei in de volgende eeuwen.

De registers over “huren en verkopen van gronden”, opgesteld door de notarissen Bento Freire Henrique (1800-1802) en Caetano Jozé de Brito (1802-1806) 9 geven de eerste verkavelingen van ingesloten percelen aan om huizen te bouwen, dichtbij de kustlijn in de straten Rua Direita, Rua da Boavista en Rua do Carmo vermeldt de locatie, afmetingen, huurders, vorige huurders en prijzen (Figuur 6).

De tweede fase wordt geassocieerd met een loodrechte as op de fundamentele kern die het fort uitlijnt met de Kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Monte do Carmo. De bouw van de kerk en het plein, in het midden van de 19e eeuw, versterkte de straten in noordwest-zuidoostelijke richting en de verstedelijking van de bovenste zal "Terra nova" worden genoemd. De consolidatie en verdichting van het stedelijk weefsel als gevolg van deze ontwikkelingsstadia leidde tot de opening van twee nieuwe wegen – Nova Grande en Nova Pequena in noordoost-zuidwestelijke richting.

De analyse van het manuscript Reconhecimento de Fogos da Fuzeta, 1854-1869 10, met daarin 169 registers van huurwoningen met informatie over de huurders, locaties, afbakeningen, vorsten en gebruiken, liet toe de stedelijke evolutie van het dorp in het midden van de 19e eeuw in beeld te brengen. (Afbeelding 7)

In deze periode werd de stedelijke structuur van het dorp al bepaald met een weefsel bestaande uit verschillende verkavelingen die verschillende stedelijke morfologieën kenmerken. De Fundamentele Kern, met straten die in noordoost-zuidwestelijke richting liepen, grotendeels onderverdeeld, werd ingenomen door metselwerk huizen. Het "Nieuwe land" nabij het Vestingplein bestond voornamelijk uit braakliggende terreinen om te bouwen. Rond het kerkplein ontstond een nieuw gebied, de 'Kerk kern', met straten die in noordwest-zuidoostelijke richting lopen, loodrecht op de Fundamentele Kern, met een voortgaand proces van verkaveling en bebouwing. De verschillende percelen en de niveaus van bebouwing wijzen op het bestaan van drie stadia van stadsontwikkeling tegen de tweede helft van de 19e eeuw. Nu deze fasen de kern van het stedelijk weefsel hebben gevormd, kan een vierde fase worden toegevoegd: de "Stedelijke uitbreiding".

Deze bestaat uit de uitbreiding van het stedelijk weefsel naar de landbouwgrond in het noordoosten, naar de kwelgebieden en het land naar het westen, naast de spoorlijn, waarvan het treinstation in 1904 werd ingehuldigd, wat leidde tot de opening van nieuwe straten en onderverdelingen op het platteland: Rua das Vinhas, Rua das Amoreiras en Rua das Cercas. (Figuur 8)

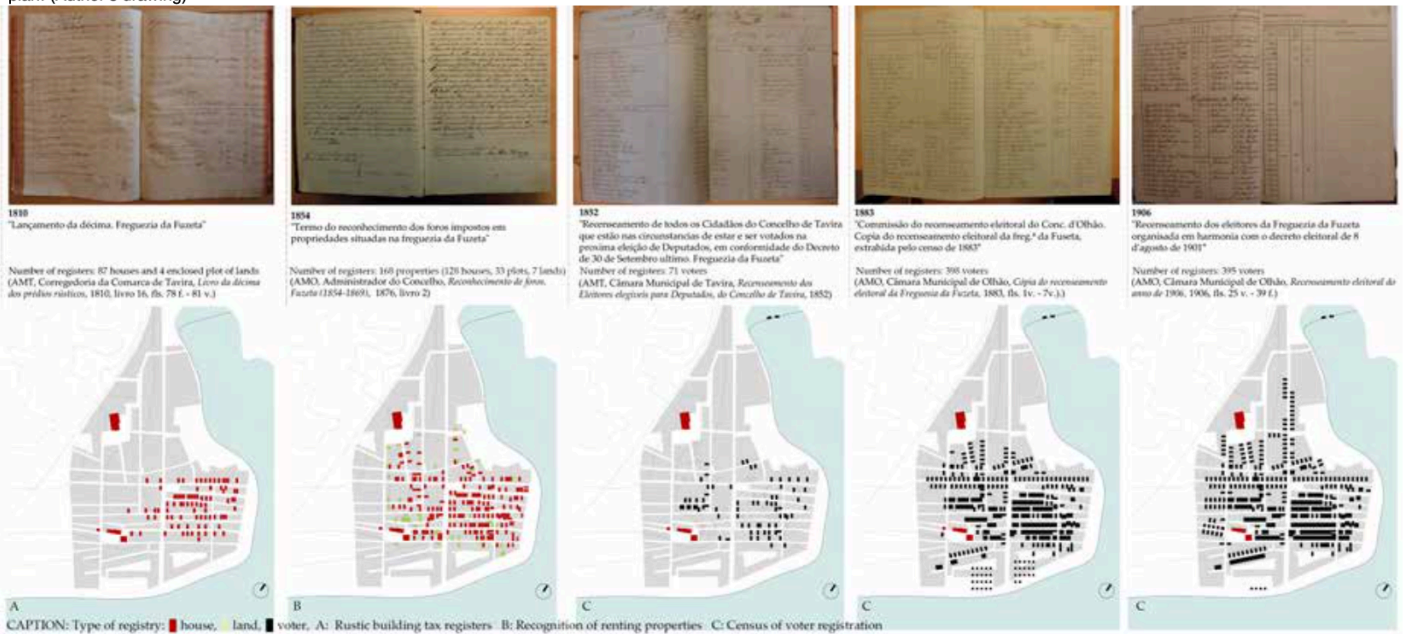

179

Voor de regelmaat van de Fuzeta's stedenbouw droeg de 18e-eeuwse wetgeving bij, met name de wet van 1776 met betrekking tot de huur van provinciegronden die de standaardisatie van de afmetingen van volkstuinen en de voorkeur van gewone straten aangaf, toegepast op de volkstuinen campagne van de ingesloten percelen in de 19e eeuw aanwezig in de reguliere frontmaat van percelen.

Een andere primaire bron die complementair was aan de studie van stedelijke evolutie in de 19e eeuw was de militaire volkstelling, die vaak werd gehouden o.a. in 1852, 1870, 1883 en 1906, waardoor de woningverspreiding en concentratie in de stedelijke structuur kon worden opgenomen. (11) (Afbeelding 9)

9. Mapping data for urban evolution study from different sources of registers (building tax registers, rent registers and military census) from early 19th to early 20th century in current Fuzeta plan. (Author's drawing)

In de loop van de 19e eeuw werden hutten vervangen door metselwerk huizen en werden in de nieuwe verkavelingen nieuwe woonhuizen gebouwd volgens een architectonische en constructieve typologie die voor een grote samenhang in het historische centrum zorgde. Hoewel er tot het einde van de 19e eeuw hutten in Fuzeta bleven bestaan (12).

10. Photography of Rua da Igreja, in Fuzeta, during 1940s. Source: Floriano Andrade.

Hoofdstuk 2. Huizen en gewelven

Er is geen documentatie over de bouwdatum van de eerste huizen in Fuzeta, maar volgens Romba begon de vervanging van de hutten in het nabijgelegen dorp Olhão in 1715, met de eerste verzoeken van bewoners aan koningin Maria Ana van Oostenrijk, echtgenote van koning João V, "om gemetselde huizen te bouwen omdat ze in hutten woonden". In antwoord op het tweede verzoek voor hetzelfde doel, in 1718, adviseerde de Koningin met klem dat het te bouwen huis "recht" (13) moesten zijn.

Volgens Vaz (14) had de vervanging van de hutten van Fuzeta in de 18e eeuw moeten beginnen. Op de kaart van Joze de Sande Vasconcelos uit 1775, getiteld Configuração de todas as praças, fortalezas e baterias do reyno do Algarve¹⁵, wordt echter expliciet vermeld dat in Fuzeta "gebouwen niet van aarde of metselwerk zijn gemaakt". Bovendien werd Bairro Burguel (rond de ruïnes van het fort van Fuzeta) zelfs in 1887 gevormd door hutten, die minstens een derde van de gebouwen van Fuzeta uitmaken (16). De vervanging van de meeste hutten kan dus pas in de 19e eeuw hebben plaatsgevonden.

De bouw van gemetselde huizen in Fuzeta, origineel of ter vervanging van hutten, werd geassocieerd met een huistype dat wordt gekenmerkt door aaneengesloten blokken met een enkele verdieping, geplaatst in smalle percelen met homogene breedtes van 5 tot 6 varas (de maat - eenheid gebruikt tot de 19e eeuw, gelijk aan 1,1 m), corresponderend met de "standaardpercelen". De huizen hebben meestal een modulaire opbouw, georganiseerd in 2 of 3 sectoren – gevel, midden en achter – met individuele bakstenen gewelfde plafonds met daarboven terrassen, met als uitzondering soms een schuin dak (telhados de tesouro) in de gevelsector, die momenteel bijna allen verdwenen zijn. De voorgevel van een huis in een standaardperceel bestaat uit twee ramen en een deur en wordt bekroond door een fries die het terras beschermt en het daksysteem verbergt. Aan de achterkant van het perceel is er een binnenplaats en vaak een waterput. (Afbeelding 10)

12. Façade, section and plans of a set of houses with different types located in standard lots in the former Rua de trás das Cercas (current Rua Dr. Manuel da Silva Ramos) in Fuzeta. (Author's drawing)

13. Photography of vaulted rooms and correspondent façade in the houses lots in the former Rua detrás das Cercas (current Rua Dr. Manuel da Silva Ramos) in Fuzeta. (Author's photos)

De huizen in standaardkavels zijn samengesteld uit 2 of 3 sectoren, meestal is de middelste overdekt door tongewelven loodrecht op de gevel en de achterste met een parallel tongewelf. Aan de gevelsector bevindt zich de woonkamer, "casa de fora" genaamd, met een vierkante indeling overdekt door een schuin dak, een zeilgewelf (abóbada de vela) of een domgewelf (abóbada barrete de clérigo), en een overdekte gang door een tongewelf. De middelste sector bestaat uit twee of drie nissen onder een doorlopend tongewelf en een binnenwoonkamer, genaamd casa de dentro, en een keuken, meestal in de achterste sector onder een tongewelf evenwijdig aan of loodrecht op de vorige sector. Soms wordt de binnenkeuken aangevuld met een overdekte buitenruimte met open haard en oven, ingebed in het trappenhuis van het dakterras, verlengd met een veranda naar de achtertuin. (Afbelingen 11, 12 en 13)

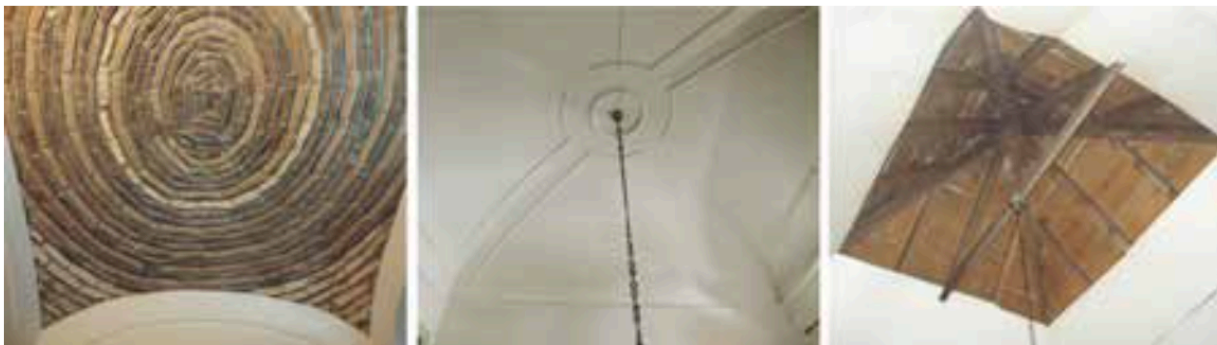
Het huis in smalle percelen, met een voorkant van minder dan 5 m, bestaat ook uit 2 of 3 sectoren. Het verschil zit hem in de gevelsector, zonder gang en enkel de “casa de fora” kamer. De midden- en achtersectoren zijn bedekt met tongewelven loodrecht op of evenwijdig aan de gevel.

De huizen op de grote percelen, met een voorkant van meer dan 6 meter en vaak het resultaat van de combinatie van twee standaardpercelen bestaan uit 2 of 3 sectoren. Ze hebben een interne indeling met een centrale gang, vergelijkbaar met het Portugese traditionele huis genaamd “risca ao meio” (symmetrische plattegrond en façade), en hebben ook een symmetrische façade die bestaat uit een deur in het midden geflankeerd door een of twee ramen, en een binnenplaats achterin, afhankelijk van de geometrie en locatie van de kavel. De gevelsector bestaat uit twee hoofdruimten, de woonkamer en de slaapkamer, overdekt door koepelgewelven en gescheiden door een gang met een tongewelf. De middelste sector is bedekt met twee doorlopende en parallelle tongewelven, waarvan er één de slaapkamers of nissen bedekt; en andere die de woonkamer en de keuken bedekken. Dit woningtype heeft een modulair karakter, wat wordt benadrukt door de zelfstandige gewelf dekking die op het dakterras te herkennen is.

Hoofdstuk 3. Gewelven als constructief systeem

Zoals eerder vermeld, zijn de traditionele huizen van Fuzeta overdekt door een terras dat wordt ondersteund door ton-, zeil- of koepel gewelven, of door een zadeldak genaamd “telhado de tesouro”, op de kamer.

Vanwege het gebrek aan conservering werden de laatste exemplaren met schuin dak in de 20e en 21e eeuw vervangen door platen van gewapend beton. Het schuine dak werd in de 16e eeuw in de steden van de Algarve geïntroduceerd als een architectonisch prestige-element (17). Het gebruik van schuine daken in de huizen van Fuzeta en Olhão, waarschijnlijk sinds de hutten werden vervangen door metselwerkhuizen, is een directe invloed van de stedelijke huizen van de naburige steden Faro en Tavira. Bovendien leverde de lokale consolidatie van de bouwtechniek gedurende vier eeuwen de nodige kennis op voor hun constructie.

14. Photography of the interior of the roof of the main room *casa de fora* of houses in Fuzeta: sail vault, domical vault and pitched roof. (Author's photos)

Het schuine dak heeft een helling van 45°, gevolgd door een bijna horizontale richel die door de muur wordt ondersteund. De karakteristieke houten structuur is meestal zichtbaar in het interieur en de dakbekleding is tussen de structuur en de pannen geplaatst en bestaat uit horizontaal gerangschikte rijen riet afgewisseld met houten planken. Het inwendige piramidale volume zorgt samen met de poreuze voering voor opstijgende lucht en is een cyclisch ventilatieproces dat het thermisch comfort in de ruimte verhoogt. Dit daktype leidt dus tot een technische oplossing die goed is aangepast aan het plaatselijke klimaat.

In tegenstelling tot wat wordt beweerd (18), werden de gewelven van de moderne tijd pas in het midden van de 18e eeuw gebruikt in de adellijke huizen van de Algarve en werden ze waarschijnlijk voor het eerst gebruikt in gemeenschappelijke huizen aan het einde van dezelfde eeuw (19)

De oudste gewelven zijn van het tongewelf type, meestal met een verspringing in steenmetselwerk en consoles (20) gevuld met dwarse rijen van massieve bakstenen en mortel, die onder een helling van 45° zijn gelegd om te worden ondersteund door de vorige rij zonder dat er bekisting nodig is. Hoewel ze een complexere geometrie hebben, werden de koepel- en zeilgewelven geconstrueerd volgens een vergelijkbaar proces en, in hun constructieve perfectie, tonen ze de totale beheersing van de techniek door hun bouwers. (Figuur 14)

Nadat de binnenwielving van het gewelf met baksteen was opgetrokken en de borstweringen waren opgevuld, werden de terrassen vervolgens zorgvuldig bekleed met gladde tegels en gewassen kalk, niet alleen voor isolatie maar ook voor toegankelijkheid en ander gebruik, met name voor het drogen van fruit, vis of kleding, het onderhoud en de opslag van vistuig, of het opvangen van water dat vervolgens werd opgeslagen in ondergrondse reservoirs, helemaal in lijn met de mediterrane gebruiken.

15. Geometrical study of the barrel vaults with three-centred arches in different rooms of houses in Fuzeta. (Author's drawing)

Hoofdstuk 4. Mediterrane gewelfde huizen

The Italian *dammuso* house - The French *casun* house - The Spanish *cañon* house - The Greek *spiti* house (Overgeslagen)

CONCLUSIE:

Het onderzoek naar de primaire bronnen via de manuscripten en cartografie uit de archieven, en verdere analyses en syntheses met behulp van de tekening maakt het mogelijk om de stadia van de stedelijke evolutie van Fuzeta te reconstrueren en om een stedenbouw herkennen die evolueerde zonder "planning" en daarom als "spontaan" kan worden beschouwd.

De stedelijke morfologische analyse van Fuzeta benadrukt het georganiseerde patroon van het stedelijk weefsel en de voorkeursoriëntatie van de lange en smalle blokken in noordoost-zuidwestelijke richting, parallel aan de zee. Waarschijnlijk met hun oorsprong in de parallelle rijen van de eerste nederzettingen van hutten, die met hun voorkanten naar de zee gericht waren.

Ongeacht de oriëntatie is "straten parallel aan de zee" de gebruikelijke weergave die is gemaakt van Fuzeta's nederzetting in de cartografieën van de kust van de Algarve in de laatste decennia van de 18e eeuw. De cartografische representaties tonen via schaal en detail dit soort ontwikkeling. Bovendien werd deze ontwikkeling een eeuw later nog eens bevestigd door Leite de Vasconcelos met aanzienlijke aantal overgebleven hutten dat werd waargenomen, evenals door de "huurregisters" uit het midden van de 19e eeuw.

De analyse van de architecturale evolutie van de huizen van Fuzeta wees op de vervanging van de tijdelijke hutconstructies door de moeizame constructie van woningtypologieën, waarvan de constructieve kenmerken (vooral de daken) verwijzen naar erudiete gebouwen uit de dichtstbijzijnde stedelijke centra. Het gebruik van een gestandaardiseerde architectonische typologie in de meeste woningen en de aanpassing daarvan aan de homogene verkavelingen vormden de basis voor de bouw van stedelijke ensembles.

Door de consolidatie van de huistypes van Fuzeta en de afwezigheid van lokale typologische voorouders konden tussenstadia van woningexperimenten worden geïdentificeerd die de evolutie van hutten naar metselwerkhuisen zouden kunnen verklaren. De chronologische kloof tussen het begin van het vervangingsproces van de hutten in Olhão en Fuzeta, maakte een later systematisch gebruik van een woningtypologie in Fuzeta mogelijk. Omgekeerd was het proces van vervanging van de hutten in Olhão het gevolg van een tragere evolutie.

Verder leidde het onderzoek naar de vissersnederzettingen, in de Zahara de los Atunes met het cañonhuis, in Breil-sur-Roya met het casunhuis, in Pantelleria met het dammusohuis en in Thirasia met het spitihuis, naar parallellen met Fuzeta's architectonische en constructieve morfologie en leidde tot een goed begrip van de verschillende stadia van het consolidatieproces van de gewelfde huistypologie.

De vergelijking van de interieur indelingen van deze gewelfde huistypologieën laat zien dat het type compartimentering kan worden geassocieerd met het stadium van consolidatie van de typologie. Er kan een evolutie worden geschetst van primitieve en basale composities, die reageren op basisvormen van wonen met polyvalente ruimtes, naar hiërarchische indelingen en composities, die verschillende gebruiksfuncties van het huis scheiden en meer kamers creëren. De huizen op Zahara, Breil-sur-Roya, Thirasia en Pantelleria hebben een beperkt aantal kamers (ongeveer vier of minder), met meerdere toepassingen, in tegenstelling tot het aantal kamers in de huizen van Fuzeta (tussen de zes en acht) met gedefinieerde functies. Dit feit kan worden verklaard door de vraag of de vertrouwdheid met deze constructietechnieken, met name de gewelven, voortkomt uit "bestaande" of uit "aangeleerde" kennis.

Hoewel de gewelven van Fuzeta en het Middellandse Zeegebied dezelfde bouwperiode delen, tussen de 19e en het midden van de 20e eeuw, en hun constructieprocessen het resultaat zijn van de lokale overdracht van kennis, zijn de verschillende constructiemethoden van de gewelven en hun oorsprong terug te vinden in de kwaliteit van de afgewerkte oppervlakken.

Populaire gewelven, zoals die gevonden in Thirasia en Pantelleria gemaakt van vulkanisch gesteente, de Zahara met bakstenen of de Breil-sur-Roya met natuursteen, hebben de neiging om "imperfecte geometrieën" te hebben met minder fijne afwerkingen, terwijl Fuzeta-gewelven zijn gemaakt met bakstenen, met een meer perfecte geometrie, montage en afwerking.

De vergelijking van de woning- en gewelftypologie van Fuzeta met andere gelijkaardige gewelfde huizen, maakte het mogelijk om vrij rigoures de regionale en mediterrane architecturale verwantschap vast te stellen, gebaseerd op de gebruikte materialen, constructieve systemen en aangenomen geometrieën.

De studie van Fuzeta's stedenbouw en architectuur draagt bij tot het verder onderzoeken van het begrip van de geschiedenis van de stedenbouw en de traditionele architectuur binnen de bredere context van de Algarve en het Europese Middellandse Zeegebied, en roept de vraag op van de moeilijkheid om grenzen te trekken tussen de populaire en de erudiete kennis, die zich in een overgangszone bevindt tussen deze twee termen, die over het algemeen als tegengestelden worden beschouwd.

(PS: Romeinen kenden ton-, koepel- en kruisgewelven.)